

**RUTIN FÖR SAMVERKAN OCH
ANSVARSFÖRDELNING MELLAN
SKOLA OCH BUP INOM
VÄSTERNORRLANDS LÄN**

Denna rutin för samverkan och ansvarsfördelning ska ge vägledning för samarbete mellan skolan och barn- och ungdomspsykiatri i Västernorrland.

Rutinen är beslutad av förvaltningschef/motsvarande inom skolan och specialistvården.

Rutinen gäller från den 1 januari 2018 och ska följas upp årligen och revideras vid behov.

Rutinen har följts upp och reviderats i januari 2021

Kommunala skolor

Skolan, Härnösand

Skolan, Kramfors

Skolan, Sollefteå

Skolan, Sundsvall

Skolan, Timrå

Skolan, Ånge

Skolan, Örnsköldsvik

Fristående skolor

Docksta Friskola

Edsele skola

Heliås Sundsvall

Internationella Engelska Skolan Sundsvall

Mimerskolan Sundsvall

Skvaderns Gymnasieskola Sundsvall

Kordelia Ånge

Specialistvårdens barn- och ungdomspsykiatri

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
INLEDNING	4
DE OLIKA AKTÖRERNAS HUVUDUPPGIFT	4
Skolan	4
Barn- och ungdomspsykiatri	4
DE OLIKA AKTÖRERNAS INSATSER	5
Upptäcka och initiera	5
Skolan	5
Barn- och ungdomspsykiatri	5
Anpassa, stödja och ge insatser	5
Skolan	5
Barn- och ungdomspsykiatri	6
Utreda/diagnostisera	6
Skolan	6
Barn- och ungdomspsykiatri	7
Åtgärda och behandla	7
Skolan	7
Barn- och ungdomspsykiatri	7
REMISS OCH SAMVERKAN.....	8
Vid egenremiss	8
Remiss	8
Skolan	8
Barn- och ungdomspsykiatri	8
Samverkan	9
Avvikelse, uppföljning och revidering	10
Länkar	12
Arbetsgruppen	Fel! Bokmärket är inte definierat.

INLEDNING

Rutinen är framtagen i samarbete mellan kommunala skolhuvudmän, fristående skolors huvudmän samt barn och ungdomspsykiatri (BUP) i Västernorrlands län.

Bakgrunden till rutinen är att det sedan tidigare saknas en tydlig ansvarsfördelning mellan organisationerna ifråga om psykisk ohälsa. Skolans uppdrag har förtydligats och större fokus lagts på förebyggande och hälsofrämjande arbete. Rutinen tydliggör ansvarsfördelningen ifråga om att upptäcka svårigheter hos barn och ungdom, att ge anpassning och stöd, att utreda och eventuellt diagnostisera svårigheterna samt att ge behandling. Dokumentet avslutas med en punkt om samverkan, där samarbetet mellan organisationerna tydliggörs.

DE OLIKA AKTÖRERNAS HUVUDUPPGIFT

Skolan

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen

Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt personlig utveckling och deltagande i samhällslivet.

Inom skolan ska det finnas tillgång till elevhälsa med psykologisk, medicinsk, social och specialpedagogisk kompetens. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas (ur Skollagen 2010:800).

Barn- och ungdomspsykiatri

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) är en specialistresurs för barn och ungdomar i åldern 0-18 år med medelsvår till svår psykisk ohälsa. BUP:s uppdrag är att bedöma, utreda och behandla svårare psykisk ohälsa hos barn och ungdomar. BUP samarbetar med viktiga aktörer runt barnet/ungdomen.

BUP arbetar på uppdrag från vårdnadshavare och med hänsyn till barnet/ungdomen i takt med stigande ålder och mognad. Förutom egenvårdsremiss kan remisser komma från andra instanser som exempelvis skola, socialtjänst, barn- och ungdomshabilitering (BUH) eller barn- och ungdomsmedicinsk klinik (BUM). Remiss från dessa instanser ska alltid vara förankrad hos vårdnadshavare.

En barnpsykiatrisk bedömning fokuserar på barnets/ungdomens grundläggande funktionsutveckling, emotionella utveckling samt familjens och nätverkets resurser och/eller brister. I bedömningen ingår att få en förståelse för barnets/ungdomens fungerande i olika sammanhang och barnets/ungdomens psykiatriska symtom.

Enligt regelboken för Vårdval 2020 ska primärvården, när det gäller psykisk ohälsa hos barn, identifiera olika former av problematik samt erbjuda tidiga och lättillgängliga insatser för att förhindra utveckling av allvarlig problematik, göra basala utredningar av lätt till medelsvår psykisk ohälsa, behandla lindrigare former och tillstånd av psykisk ohälsa samt identifiera svårare former av psykisk hälsa och remittera vidare till rätt instans.

Efter beslut tagits i december 2018 med verkställande att börja gälla den 15 januari 2019 ska habiliteringen ha huvuduppdraget för personer med autismspektrumtillstånd (AST) och psykiatrin huvuduppdraget för personer med ADHD.

DE OLIKA AKTÖRERNAS INSATSER

Upptäcka och initiera

Skolan

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 8 § skollagen).

Elevhälsans medicinska insats följer alla elever genom hälsobesök och ska genom det uppmärksamma barnets/ungdomens behov. Behov av stöd kan också upptäckas genom att elever och vårdnadshavare söker elevhälsan för olika problem.

Barn- och ungdomspsykiatrin

Då misstanke uppstår om utvecklingsrelaterade funktionsavvikelser eller annan psykisk ohälsa under pågående kontakt på BUP, förs en dialog med vårdnadshavare och skola om detta. Därefter tas ställning till eventuella vidare åtgärder. Om beslut tas om utredning sker detta alltid med vårdnadshavares samtycke eller med samtycke från socialtjänst om föräldrarna inte är vårdnadshavare.

Anpassa, stödja och ge insatser

Skolan

Om utredning genomförd av skolan visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges ett sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för eleven. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektor (3 kap. 9 § skollagen).

De olika professionerna i elevhälsan ska tillföra kunskap för att öka förståelsen för olika funktionsavvikelser, psykisk ohälsa samt deras konsekvenser i lärandemiljön. Elevhälsan kan även bistå med kompetens exempelvis vid upprättande av åtgärdsprogram.

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevens utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Skolan och elevhälsan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. Elevhälsan kan arbeta genom konsultation, handledning, utbildning och medverkan vid föräldrasamtal samt i begränsad form ge stöd direkt till elever. Vad gäller anpassning och stöd till elever är samarbete och samplanering med landstingsverksamheter för barn många gånger viktig och önskvärd.

Barn- och ungdomspsykiatri

Det finns många symtom som liknar utvecklingsrelaterade funktionsavvikelser men som kan vara symtom på annan psykisk ohälsa. Det kan handla om överkrav från omgivningen eller reaktioner på sociala omständigheter.

På BUP görs därför alltid en initial bedömning och efter samtycke med vårdnadshavare, bör kontakt tas med ansvarig rektor för att få en bild av hur skolsituationen ser ut. För att BUP ska kunna ta ställning till om en utredning ska inledas är det viktigt att ta del av vilka åtgärder som har vidtagits i skolan och utvärdering av dessa. När vårdnadshavare själv söker hjälp för sitt barn/ungdom på BUP, och BUP beslutar om att utredning ska genomföras, ansvarar BUP för hela utredningen.

BUP har inget ansvar gällande anpassningsarbetet i skolan, men samverkar med skolan för att underlätta och främja barnets skolsituation. BUP ansvarar för övriga åtgärder och anpassningar som kan minska barnets/ungdomens symtom.

Utreda/diagnostisera

Skolan

Skolans utredningsansvar är, som det framgår av tredje kapitlets åttonde paragraf i skollagen, direkt kopplat till barn och ungdoms behov av särskilt stöd. *”Syftet med en utredning i skolan är inte att ställa en medicinsk eller (neuro-) psykiatrisk diagnos, och en formell diagnos får inte vara en förutsättning för att barn och ungdom ska få tillgång till det stöd det behöver”* (ur Psykologutredning i skolan, Socialstyrelsens rapport 2013).

Finns det signaler om att ett barn kan vara aktuellt för att tas emot i grundsärskolan skall huvudmän på eget initiativ väcka frågan om utredning av barnet. Vårdnadshavarna kan när de vill, såväl muntligen som skriftligen, aktualisera frågan om att deras barn skall tas emot i grundsärskolan. Barnets hemkommun skall då bedöma barnets rätt till skolformen. Ansvaret för utredningen av rätten till inskrivning i grundsärskolan ligger alltså på hemkommunen. Detta kan innebära att elevhälsan också behöver genomföra en utredning för att svara på om barnet har en utvecklingsrelaterad funktionsavvikelse om detta inte redan är gjort.

När det bedöms att barnets problematik behöver utredas med specialistvårdens kompetens remitterar skolan, efter överenskommelse med vårdnadshavare, till BUP. Skolan delger BUP information utifrån eventuella utredningar, bedömningar och kartläggningar.

Efter avslutad utredning på BUP kan skolan med vårdnadshavare och, när det är aktuellt, barnets/ungdomens samtycke få en överlämning av utredningsresultatet. Om barnet/ungdomen byter skola, ansvarar både avlämnande och mottagande skola med vårdnadshavares samtycke att överlämna utredningsresultatet till nästa skola.

Barn- och ungdomspsykiatri

Vid misstanke om medelsvår till svår psykisk ohälsa genomförs alltid en initial bedömning. Utifrån vad som framkommit under bedömningen tar BUP tillsammans med vårdnadshavare ställning till om behandling och/eller eventuell utredning ska inledas.

När beslut om utredning fattats, kartläggs barnets/ungdomens funktion inom olika områden beroende av frågeställning. En utförlig anamnes från föräldrar och en pedagogisk beskrivning från skolan, gärna i form av en kartläggning, är nödvändig information vid en utredning för att kunna ställa en eventuell diagnos. Har man i skolan genomfört psykologiska, medicinska eller sociala utredningar utgör dessa ett viktigt underlag för BUP:s bedömning av symtombilden vid en utredning.

Efter avslutad utredning får vårdnadshavare och barnet/ungdomen en återgivning av utredningsresultatet. Med vårdnadshavare och, när det är aktuellt, barnet/ungdomens samtycke kan BUP överlämna delar av eller hela utredningen till skolan. Om beslut tas om att överlämning ska ske vid ett möte med skolan, ska rektor, skolpsykolog och övrig berörd personal finnas representerad.

Åtgärda och behandla

Skolan

Skolan har inget behandlande ansvar, men kan bedriva åtgärdande insatser som bedöms beröra barnets skolsituation, och som inte kräver specialistvårdens kompetens. Aktuella insatser kan handla om anpassning av lärmiljön och särskilt stöd, stödsamtal individuellt eller i grupp. Konsultation, handledning och utbildning kan ges från elevhälsans professioner till pedagoger och annan personal inom skolan.

Barn- och ungdomspsykiatri

BUP har huvudansvar för behandling av barn och ungdomar med medelsvår till svår psykisk ohälsa. En individuell planering görs utifrån individens behov. Olika former av stödjande insatser, individuell behandling, gruppbehandling, familjestöd/familjebehandling samt föräldrautbildning kan ingå. Farmakologisk behandling erbjuds vid behov och följs upp via BUP.

REMISS OCH SAMVERKAN

Vid egenvårdsremiss

Föräldrar kan själva ta kontakt med BUP om de misstänker psykisk ohälsa hos sitt barn/ungdom. För att BUP ska kunna ta ställning till hur ärendet ska bedömas behövs i många fall en beskrivning av hur barnet fungerar i skolan.

Remiss

Skolan

- Vid fastställd intellektuell funktionsavvikelse erbjuds remiss till Barn- och ungdomshabilitering.
- Vid lättare tillstånd av psykisk ohälsa, hänvisas/erbjuds remiss till primärvården.
- Vid misstanke om medelsvår till svår psykisk ohälsa och/eller utvecklingsrelaterade funktionsavvikelser såsom ADHD eller autismspektrumtillstånd erbjuds remiss till BUP.

Remissunderlaget ska vara informativt för att underlätta bedömningen för att avgöra om det finns behov av specialistvårdens insatser.

För att kunna skriva remiss ska du kunna ta ställning till nedanstående frågeställningar alternativt konsultera annan profession inom elevhälsan. Remittenten ansvar även för hanteringen av remissen och remissgången.

Barn- och ungdomspsykiatri

Generellt för samtliga remisser gäller att där ska framgå:

- Att barnets/ungdomens vårdnadshavare är vidtalade och accepterat remiss till BUP.
- Barnet/ungdomens namn, personnummer, adress och vårdnadshavares namn.
- Skolans namn, adress och telefonnummer, rektors namn samt kontaktuppgifter.
- Beskrivning av social situation.
- Beskrivning av tidigare somatisk och psykisk hälsa.
- Beskrivning av de psykiatriska symtomen samt hur länge det försämrade psykiska tillståndet har pågått
- Beskrivning av funktioner såsom sömn, mat, daglig aktivitet
- Beskrivning av vilka åtgärder som vidtagits innan remiss till BUP
- Information om övervägande gjorts om remiss till annan vårdinstans

Remiss till BUP med neuropsykiatrisk frågeställning ska också innehålla:

- Beskrivning av insatta åtgärder i skolan.
- Pedagogiskt underlag med uppgifter om barnets/ungdomens styrkor och svagheter i alla ämnen, liksom vilka anpassningar som gjorts samt åtgärdsprogram och utvärderingar av dessa.
- Eventuella psykologutlåtanden från utförda tester och skattningar. Vid behov av rådata från tester, rekvireras dessa av BUPs psykolog.
- Längd- och viktkurva, resultat från syn- och hörseltest samt eventuell aktuell medicinsk bedömning av skolläkare om sådan är gjord.

- Beskrivning av funktioner såsom sömn, mat, daglig aktivitet
- Beskrivning av eventuella psykiatriska symtom hos barnet.
- Uppgift om eventuell psykiatrisk sjukdom finns hos anhörig (hereditet).
- Information om övervägande gjorts om remiss till habiliteringen.

Om remissen är ofullständig och/eller bedömning inte går att utföra återsänds remissen till remittent med information om vad som bör kompletteras.

- *Vårdnadshavare som efterfrågar utredning inom BUP för att barnet/ungdomen ska få tillgång till stödinsatser i skolan:* vårdnadshavaren hänvisas åter till skolan. Enligt skollagen har barnet/ungdomen rätt till stödinsatser i skolan om de har behov av det.
- *Vårdnadshavare som har hänvisats av lärare eller annan skolpersonal att själv vända sig till BUP och begära neuropsykiatrisk utredning:* Frågan hänvisas tillbaka till skolan. Om skolan ser sådana svårigheter hos barnet/ungdomen att de bedöms vara i behov av insatser från BUP bör skolan själv remittera till BUP.
- *Skolan remitterar för kompletterande extern utredning. I remissen framgår inte om skolan prövat stödinsatser eller tagit ställning till om svårigheterna kan bero på andra orsaker till koncentrationssvårigheter såsom begåvningsnivå, miljöfaktorer eller sociala faktorer:* Utredning inom BUP prioriteras inte som första insats, stödinsatser i skolan ska prövas i första hand.

Samverkan

Samverkan bör initieras i ett tidigt skede av berörda aktörer och aktörerna är skyldiga att samverka kring det aktuella barnet/ungdomen.

Skolan kan konsultera BUP i ärenden där man är tveksam till om remiss ska skrivas eller inte. Detta sker enklast i en förfrågan via telefon eller e-post till BUP.

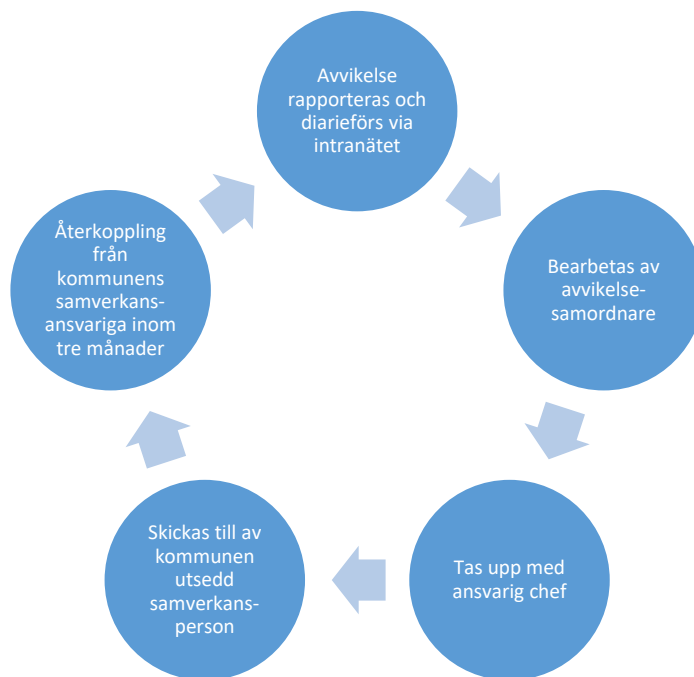
Då BUP önskar samverka med skolan aktualiseras behovet via rektor på barnets/ungdomens skola. Vid behov bjuds också andra verksamheter in.

Då det under pågående ärende på BUP uppstår frågor kring en bedömning, utredning eller remiss från någon av elevhälsans professioner, kan remittenten ifråga kontaktas direkt.

Avvikelse, uppföljning och revidering

Avvikelse från rutinen om samverkan och ansvarsfördelning dokumenteras i det egna avvikelssystemet samt sänds till berörd samverkanspart för hantering. Avvikelse sänds och hanteras fortlöpande under året.

Utgående avvikelse från BUP

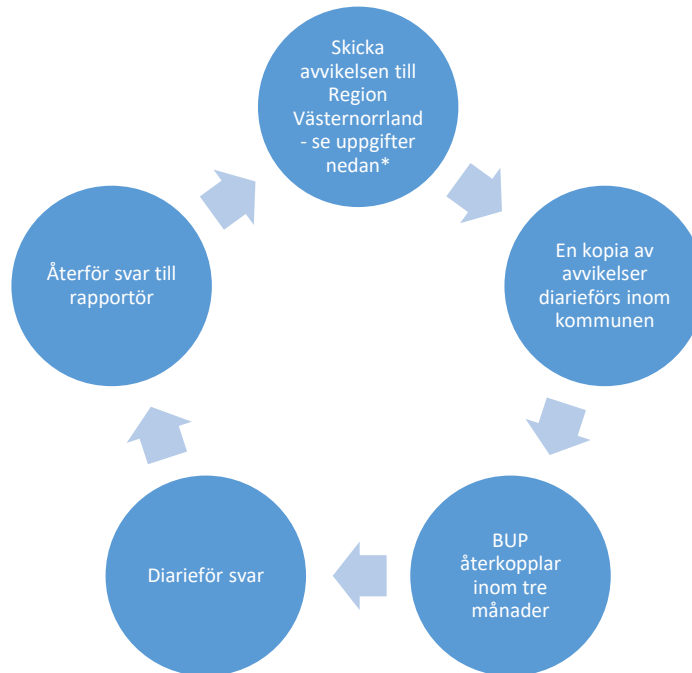

Inkommande avvikelse till Kommunen

Varje kommun utser en **samverkansperson** för hantering och *återkoppling inom tre månader*. Hur processen inom kommunen ska se ut beslutar varje enskild kommun. Viktigt är att ombesörja att varje inkommande handling diarieförs.

Ex: samverkansperson sammanställer avvikelser och ger till ansvarig chef, ansvarig chef tar upp avvikelser med berörda rektorer, rektorer bearbetar avvikelse och återkopplar till samverkansperson som i sin tur återkopplar till BUP.

Utgående avvikelse från skola

* Sänds med mejl till region.vasternorrland@rvn.se med meddelande "Avvikelse i vårdkedjan BUP" eller som brev till Diariet, Region Västernorrland, Storgatan 1, 871 85 Härnösand. Diarieförs i RVN:s avvikelssystem.

Inkommande avvikelse till BUP

Bearbetning av avvikelser samordnare, utreds efter behov, tas upp med ansvarig chef som beslutar om eventuella åtgärder, resultatet av åtgärder bedöms och skickas tillbaka i form av svar till skola.

Länkar

[Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#)

[Skollag \(2010:800\)](#)

[Skolverket](#)

[Psykologutredning i skolan](#)

[Skolverkets allmänna råd om mottagande i grundsärskolan och gymnasiesärskolan SKOLFS 2013:20](#)

[Regelbok primärvård](#)

[Kontaktuppgifter BUP Västernorrland](#)

Kontaktuppgifter för rutinen

Barn- och ungdomspsykiatri: verksamhetschef – se kontaktuppgift via länk ovan.

Kommunala skolor: förvaltningschef/skoldirektör

Fristående skolor: ansvarig rektor

Kontaktuppgifter finns på respektive skolas webbplatser.